

Raimo Immonen – Seppo Villa

OSAKEYHTIÖN VAROJEN KÄYTTÖ – KUKA PÄÄTTÄÄ, KUKA VASTAA?

Alma Insights
Helsinki 2026

Copyright © 2026 Alma Media Finland Oy ja kirjoittajat
Yhteistyössä Juristiliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-5513-1

ISBN 978-952-14-5514-8 (verkkokirja)

Kansi: Aste Helsinki Oy

Taitto: Aste Helsinki Oy

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2026

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almainsights.fi

SAATESANAT KOLMANTEEN, UUDISTETTUUN PAINOKSEEN

Teoksen edellisissä painoksissa on pyritty tarkastelemaan osakeyhtiöiden toimintaympäristöä toiminnasta päättävien ja eri vaiheissa vastuussa olevien tahojen näkökulmasta. Tämä näkökulma on edelleen validi. Kun yhtiökäytänteet ovat jatkuvasti monipuolistuneet erilaisten rahoitusjärjestelyjen haastaessa osakeyhtiölain periaatteita ja lainalaisuuksia, teoksen ydin – yhtiön varojen jakamisen ja käyttämisen erojen ja vaikutusten tunnistaminen – on tänään jopa entistäkin merkityksellisempää ja samalla vaativampaa. Varojen käyttämisen hyväksyttävyyttä ratkeaa yleensä arvioimalla, onko varojen käyttöön olemassa hyväksyttävä liiketaloudellinen peruste. Varojen jakamisessa merkitystä on jakokelpoisten varojen määrällä ja yhtiön maksukykyisyyden arvioinnilla. Varojen käyttämiseen ja jakamiseen liittyy lähes aina vaikea pohdinta siitä, kuka mistäkin asiasta saa päättää vai saako asiasta päättää kukaan.

Osakeyhtiölakiin on nähty tarpeelliseksi tehdä muutoksia. Muutostarpeita on valmisteltu perinpohjaisesti ja laaja-alaisen kuulemisen kautta. Eduskunnalle annettiin viikolla 28/2026 hallituksen esitys HE 126/2026 vp osakeyhtiölain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Muutosten on arvioitu tulevan voimaan 1.7.2027. Teoksessa olemme ottaneet nämä suunnitellut muutokset huomioon kunkin asiakohdan yhteydessä. Mahdollista tiettenkin on, etteivät kaikki muutokset toteudu, jos eduskunta ei niitä hyväksy, mutta arviomme on, että riski teoksen ydinviestin kannalta merkityksellisten muutosten kariutumisesta eduskunnassa on pieni. Teoksen teeman kannalta eräs rakenteellisesti huomionarvoinen muutosehdotus on OYL 1 luvun 3 §:n 2 momenttiin ehdotettu nimenomainen täsmennys siitä, että yhtiön varoja voidaan jakaa ja myös käyttää vain siten kuin osakeyhtiölaissa säädetään. Toinen merkityksellinen muutosehdotus liittyy siihen, että OYL 13 luvun 10 §:n rahoitusapusäännöstä ei enää sovellettaisi yksityiseen osakeyhtiöön.

Tässä painoksessa on kiinnitetty erityistä huomiota teemaa koskevan oikeuskäytännön esittämiseen sekä analysointiin. Oikeuskäytäntöä on seurattu heinäkuun 2026 loppuun asti.

Kustannustoimittaja Harri Korkeamäki on huolehtinut tehokkaasti ja vankkumattomalla ammattitaidollaan teoksen toimittamisesta, mistä lausumme hänelle lämpimät kiitoksemme.

Turussa, elokuussa 2026

Raimo Immonen

Seppo Villa

SAATESANAT TOISEEN, UUDISTETTUUN PAINOKSEEN

Viimeaikaisten havaintojemme mukaan oikeus- ja yhtiökäytännössä on yhä useammin ollut esillä moitittavaa varojen käyttöä koskevia kysymyksiä. Varoja on tuomittu palautettavaksi tai johdolta on vaadittu korvauksia, koska yhtiön johto on ylittänyt kelpoisuutensa tai toimivaltansa taikka muutoin toiminut lakiin perustuvien velvollisuuksiensa vastaisesti. Olemme vertailleet oikeus- ja yhtiökäytännöstä tekemiämme havaintoja viime talven hiihtoretkillämme ja päättäneet siihen, että on tullut aika teoksen toiselle painokselle.

Yritysten toimintaympäristö on voimakkaassa ja jatkuvassa liikkeessä. Osakeyhtiöissä tehtävät päätökset edellyttävät monien asioiden samanaikaista arviointia. Kun yhtiössä päätetään varojen käyttämisestä, sen lisäksi, että päätöksen tekee yhtiön hallitus tai toimitusjohtaja, päätöksen oikeellisuuden varmentamiseen osallistuvat omilla toimillaan myös tilintarkastaja ja kirjanpitäjä. Yhtiökäytännössä – ja oikeuskäytännössäkin – viimeksi mainittujen rooli ja ennen kaikkea suhde yhtiön johdon toimivaltaan ja vastuuseen tulee arvioitavaksi kasvavassa määrin. Tämän vuoksi

olemme tähän toiseen painokseen lisänneet jaksot myös tilin-tarkastajan sekä kirjanpitäjän ja tilitoimiston tehtävistä ja vastuusta.

Osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön muutoksia ja oikeuskäytäntöä on seurattu toukokuun 2019 alkuun saakka.

Toivomme, että teoksesta on hyötyä laaja-alaisesti, kaikille niille, jotka toimillaan vaikuttavat osakeyhtiön varojen käyttämisestä tai jakamista koskeviin päätöksiin, tai joutuvat muutoin ratkomaan näihin liittyviä tulkintoja. Uskomme, että teos auttaa kiinnittämään huomiota oikeisiin asioihin.

Alma Talentin sisältöpäällikkö Arja Lappeteläinen ja kustannustoimittaja Inka Remonen-Niitepöld ovat huolehtineet uusintapainoksen kustannustyöstä, asiantuntevasti ja sujuvasti. Heille lämmin kiitoksemme.

Turussa, toukokuun 9. päivänä 2019

Raimo Immonen

Seppo Villa

SAATESANAT ENSIMMÄISEEN PAINOKSEEN

Käsivarren erämaassa vaeltaneet tietävät, että Saanan takaisessa alueessa on etenkin kevättalvella jotain maagista: silmänkantamattomiin lumivalkeita tuntuureita sinisen katon alla. Olemme ammentaneet sieltä intoa tutkimustyöhön aikaisemminkin. Aja-
tuksen tästä teoksesta saimme jälleen keväisellä hiihtoretkellä Käsivarressa. Toki teoksen teema, osakeyhtiön varojen laillisen ja laittoman käytön erottaminen, on ollut keskusteluissamme ennenkin. Oli selvää, että tulisimme uudessa kirjassamme avaamaan lukijoille näitä ongelmia ja niiden ratkaisuja.

Aihepiiristä voi ammentaa rajattomasti toinen toistaan hankalampia kysymyksiä, mikä voi olla yllättävää, koska osakeyhtiölaki on varsin hyvin laadittu kompakti kokonaisuus. Teemassa yhdistyvät myös monen oikeudenalan näkökulmat. Osakeyhtiölain nojalla moitittaviksi katsottavilla menettelyillä on kiinnostavia yhtymäkohtia niin maksukyvyttömyysoikeudellisen takaisinsaantisääntelyn kuin rikoksina sanktioitujen velallisen rikosten kanssa. Kun yhtiön varoja käytetään, tulee järjestelyissä kiinnittää huomiota myös verotukseen, jotta verokustannuksissa ei tule odotta-

mattomia yllätyksiä. Verokohtelussa on oma ajatuksenkulkunsa, joka ei aina istu osakeyhtiöoikeudelliseen ajatteluun ja logiikkaan.

Näitä varojen käyttöön liittyviä laajempia ulottuvuuksia ei yrityksissä aina huomata. Olemmekin halunneet rakentaa osakeyhtiöoikeuden teorian ja ongelmalähtöisen tarkastelun yhdistävän teoksen. Sen vuoksi kirjassa on paljon esimerkkejä ja oikeuskäytännön analyysiä. Osakeyhtiöoikeuden lainalaisuudet ovat siksikin erityisen kiintoisa aihepiiri, että niissä on sekä yleisesti sovellettavia periaatteita että yhtiökohtaisesti ratkaistavia kysymyksiä. Toivomme, että teoksen pääviesti – vaikka varojen käyttö olisi yhdessä yhtiössä sallittua, voi se silti olla toisessa kiellettyä – avautuu lukijoille nopeasti. Siksi teos alkaakin fraasilla: ”Aliis si licet, tibi non licet.” Vaikka se muille sallitaankin, sinulle ei. Selostamme teoksessa, miksi näin käy. Oikeuskäytäntöä on seurattu heinäkuulle 2015 asti.

Kirja ei jakaudu tekijäkohtaisesti, sillä olemme kirjoittaneet sen yhdessä ja vastaamme sisällöstä myös yhdessä ja toinen toisemme puolesta.

Kiitämme Talentum Media Oy:n Arja Lappeteläistä ja Hanna Virusmäkeä asiantuntevasta ja joutuisasta toimitustyöstä, taas kerran.

Turussa, kesällä 2015

Raimo Immonen

Seppo Villa

SISÄLLYS

Saatesanat kolmanteen, uudistettuun painokseen	5
Saatesanat toiseen, uudistettuun painokseen	7
Saatesanat ensimmäiseen painokseen	9
Lyhenteet	17
I Johdanto	19
1 Teoksen näkökulmat ja rakenne	19
2 Oikeudenalojen keskinäiset liittynät	34
II Varojen käytön oikeudellinen kehys	37
3 Lähtökohdat	37
4 Mitkä seikat normittavat osakeyhtiön varojen käyttöä?	42
4.1 Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus	42
4.2 Johdon velvollisuus edistää yhtiön etua	47
4.3 Yhdenvertaisuus	54
4.4 Päätelmiä	63
5 Osakeyhtiön toimiala	68
5.1 Yhtiöjärjestysmääräys toimialasta	68
5.2 Toimialan merkitys ja toimialaliukumat	68
6 Kuka päättää varojen käytöstä?	71
6.1 Hallinnon järjestäminen	71

6.2	Yhtiön edustaminen ja toimielimen toimivalta	72
6.3	Yhtiöjärjestykseen tai prokuraan perustuva edustus	77
6.4	Valtuuttaminen	79
6.5	Asema- ja sallimisperusteinen tai tilanneperusteinen valtuutus	79
6.6	Edustajan edustamisvalta	82
7	Esteellisyys päätöksenteossa	88
7.1	Kollegiaalinen päätöksenteko	88
7.2	Itsekontrahointikielto	88
8	Päätösten täytäntöönpano	92
9	Yksimielisten osakkeenomistajien päätös	93
9.1	Toimielimen valinta	93
9.2	Hallituksen siirtopäätös	95
9.3	Yksimielisten osakkeenomistajien päätöksenteko	96
10	Liiketaloudellinen peruste	98
10.1	Suhde laittomaan varojenjakoon	98
10.2	Liiketaloudellisen perusteen käsite	100
11	Lainmukaisen ja laittoman varojenjaon erottelua ...	105
11.1	Määritelmät	105
11.2	Tase- ja maksukykyisyydesti	106
III Ongelmallisia varojenkäyttötilanteita		113
12	Velan tai vierasvelkavakuuden antaminen	114
12.1	Velka	114
12.2	Vierasvelkavakuus	116
12.3	Lähipiirin rahoittamisen erityiset piirteet ...	118
12.4	Lähipiirirahoitus konserniympäristössä ...	129
12.5	Kiinteistöosakeyhtiön erityispiirteet	133
13	Palkat, kulut tai etuudet	136
13.1	Liiketaloudellinen peruste. Suorituksen todellinen luonne	136
13.2	Laiton varojenjako ja takaisinsaanti	138
13.3	Laittoman varojenjaon kytkentöjä velallisen rikoksiin	141

14	Yhtiön rahoitusapu sen osakkeita koskevassa kaupassa; rahoitusapukiello	150
14.1	Kiellon taustat ja ulottuminen	150
14.2	Rahoitusfuusio	156
14.3	Poikkeukset kiellosta	158
14.4	Rahoitusapukiellon rikkominen ja seuraamukset	168
15	Varojen siirtäminen konserniavustuksena	171
15.1	Konserniavustus verotuksessa	171
15.2	Konserniavustus varojen siirtona	173
15.3	Konserniavustus maksukyvyttömyys-oikeudessa	177
15.4	Vähemmistöosakkeenomistajien kompensatio	180
15.5	Konserniavustuksen peruuttaminen	186
16	Lahjan antaminen tai lahjoitusten tekeminen	187
16.1	Lahjoituksen poikkeuksellisuus	187
16.2	Yksimieliset osakkeenomistajat	189
17	Osallistuminen vaalirahoitukseen	190
17.1	Vaalituen vastikkeettomuus	190
17.2	Lahjuksen ottaminen kansanedustajana	191
18	Saatavien keskinäinen kuittaaminen	193
18.1	Vapaaehtoinen kuittaus ja pakollinen kuittaus	193
18.2	Kuittaus varojen käyttönä	196
19	Liiketoiminnan luovuttaminen tai hankkiminen	212
19.1	Tilanteiden erottelua	212
19.2	Toimielimen valinta	214
19.3	Konserniympäristö	219
20	Osakelajien yhdistäminen ja kompensatio	219
20.1	Yhdistämisen syitä	219
20.2	Menettely	220
20.3	Kompensatio kantaosakkeille; osakeantiosake	221
20.4	Kompensatio kantaosakkeille; yhtiön varat	224

IV Seuraamukset varojen väärästä käytöstä	227
21 Varojen palautusvastuu	227
21.1 Varojen saajat	227
21.2 Korko	231
22 Vahingonkorvaus	231
22.1 Johdon vastuu yhtiötä kohtaan	231
22.2 Johdon vastuu osakkeenomistajaa ja kolmatta kohtaan	238
22.3 Lähipiirin merkitys	239
22.4 Osakkeenomistajan derivatiivinen kanneoikeus	240
22.5 Vahingonkorvauksen ja palautusvelvollisuuden välinen suhde	241
23 Takaisinsaanti yhtiön konkurssipesään	243
23.1 Takaisinsaannin tehtävä	243
23.2 Yleinen ja erityinen takaisinsaantiperuste	244
24 Osakeyhtiörikos	250
25 Velallisen rikokset	251
25.1 Tavoite	251
25.2 Tekomuodot	252
26 Verorikokset	258
26.1 Tavoite	258
26.2 Tekomuodot	258
26.3 Itsekriminointisuoja	261
26.4 Ne bis in idem -periaate	261
27 Kirjanpitorikokset	262
27.1 Tavoite	262
27.2 Tekomuodot	263
28 Tilintarkastajan tehtävä ja vastuu liittyen osakeyhtiön varojen käyttöön ja jakamiseen	266
28.1 Tilintarkastajan vastuun kehikko	266
28.2 Huolellisuusvaatimuksesta	270
28.3 Oikeuskäytännön linjauksia	279
28.4 Syy-yhteys ja adekvaattisuus korvausvelvollisuuden edellytyksinä	283

28.5	Vastuun jakautumisesta tilintarkastajan, hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan välillä	284
28.6	Kaikkien osakkeenomistajien hyväksyntä ..	286
29	Tilitoimiston rooli ja vastuu	290
29.1	Vastuuvollisuuden kehikkoa	290
29.2	Kirjanpitäjän vastuusta	293
29.3	Vastuu kirjanpitorikoksesta	295
29.4	Velvollisuus korjata virheellinen kirjanpitomerkintä	301
	Kirjallisuutta	305
	Oikeustapaushakemisto	309
	Asiahakemisto	313